

Eskinin yenisi

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Bir süredir Radikal İki'de devam eden 'Sol ve Avrupa' tartışması bir kez

daha 'yeni' ve onu nasıl algıladığımız üstünde düşünmeye itiyor bizi.

Kaldı ki, şu sıralarda günlük hayatımızı en çok etkileyen kavram 'yeni'lik. Zamanın, teknolojinin ve zihniyetin değişimi ister istemez bu kavrama sarılmamızı, onu anlamamızı gerektiriyor. Hep olduğu gibi, belli bir kesim ondan yana, bir kesim de ona karşı çıkıyor. Fakat, bu defa ilginç bir durum var. Neredeyse artık kimse eskiyi savunmuyor. Ama, daha tehlikeli bir şey gerçekleşiyor. Yeniye savunanların savunduklarının ne kadar yeni olduğu şüphe kazanıyor. Çoğu kez yeni diye anlatılan aslında eskinin ta kendisi, yeniye savunmak da, bu durumda, üstü örtülü bir biçimde eskiyi savunmak. Nedeni de yeniye algılayacak 'yeni' bir zihniyetin oluşturulmasındaki güçlük.

Bu durum geniş ölçüde yeniye hazırlayan zihinsel yapıyı tam olarak kavrayamamaktan kaynaklanıyor. Fakat, daha da vahim bir yanı var işin: Yeniye, eskinin bir uzantısı olarak görmek. Yeniye, eskinin bir 'revizyonu', olarak almak. Yeniye, eskiyi ayakta tutmanın, eskinin doğruluğunu vurgulamanın bir aracı olarak kullanmak. Bu durumun başlıca nedeni yeniye eskinin kavramlarıyla bakmak, yeniye sürekli olarak eskiyle mukayese ederek ve onu doğrulamaya çalışarak anlamaya kalkışmaktır. Sözü, andığım tartışmaya getireyim.

Radikal İki'de, 'Sol ve Avrupa' konusunda çeşitli yazılar yayınlanıyor. Yazılarda öne sürülen iddialar ve onların geçerliliği bir yana, benim dikkatimi çeken şey, bir bütün olarak bakınca getirilen yaklaşımların 'yeni' durumun içinden türemediğini görmek oldu. Avrupa'ya girmek, bunun sol üstündeki etkisi, ayrıca içinde bulunulan genel konjonktürün belirleyiciliği gibi şeyler mevcut ve bir anlamda da aşılmış durumun içinden görülüyor. O aşılmış durumun kavramları açısından bakılarak değerlendiriliyor her şey. Yeni oluşum ve süreç sanki hiç kendisine özgü bir gerçeklik düzlemi oluşturmamış ve sanki hiç kendisine ait kavramlar üretmemiş gibi her şey eski kavramlarla ele alınıyor. Yapılan, bir mukayese de değil. Ortaya çıkmış yeni olguları yok sayarak eskinin anlamını bir kez daha ve bu defa yeniye 'kullanarak' ifade etmek.

Bu, gene söyleyeyim, yeni durumu oluşturan o bütünün görülememesinin bir sonucu. Çünkü, benim okuduğum yazılarda son on yıldır solda ve hatta sol dışında da üretilmiş yeni kavramları kuşatan bir yaklaşım yok. O zaman da 'eskiler', yeninin içinden bir seçme yapıyorlar. Kendi mantık ve zihin yapılarına uygun olanları benimseyip, ötekileri dışarıda bırakarak, 'eklektik' bir sistem çatıp onu öneriyorlar.

Bu aşılabilir mi? Eğer yeni süreci doğuran teknolojinin (tabii, 'makina' anlamında teknoloji değil, hayatın bütünü anlamında teknoloji) içinden türemiş, zihinsel dünyasını o sistemin içinde oluşturmuş ya da yeniye eski için değil, eskiye yeniye hazırlamak için, ona bir 'kopuş' ya da 'sıçrama' olanağı kazandırmak için kullanan bir kesim söz alabilirse bu durum aşılabilir. Gerçek bir yenilik arayışı ancak yeni bir söylem ve onu hazırlayan yeni kavramlar, onu içselleştirmiş bir zihniyete söz hakkı verilirse sonuçlandırılabilir. Yenilik de zaten bu değil mi?